

2. MEZINÁRODNÍ OCHRANA A AZYLOVÁ ZAŘÍZENÍ

Průběh řízení o udělení mezinárodní ochrany upravuje zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Správním orgánem rozhodujícím ve věci v první instanci je Ministerstvo vnitra (odbor azylové a migrační politiky - OAMP). Ministerstvo vydá zpravidla do 180 dnů ode dne zahájení řízení rozhodnutí ve věci. Nelze-li vzhledem k povaze věci rozhodnout v této lhůtě, může ji Ministerstvo přiměřeně prodloužit. Rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany je pravomocné dnem předání. Proti pravomocnému rozhodnutí Ministerstva vnitra lze podat žalobu ke krajskému soudu místně příslušnému podle místa hlášeného pobytu cizince v den podání žaloby. Po dobu řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany na I. stupni i během řízení soudu o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, má-li žaloba odkladný účinek, nebo je tento soudem přiznán v konkrétním případě, je cizinec v postavení žadatele o mezinárodní ochranu a nemůže být z území České republiky vyhoštěn. Proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany má cizinec dále právo podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Kasační stížnost má rovněž v některých případech odkladný účinek a tedy ani po dobu soudního řízení o kasační stížnosti, pokud má odkladný účinek, nemůže být cizinec z území České republiky vyhoštěn.

Ministerstvo vnitra provozuje pro žadatele o mezinárodní ochranu a poživatele mezinárodní ochrany (azylanty a osoby s udělenou doplňkovou ochranou) tzv. azylová zařízení. V přijímacím středisku je cizinec povinen pobývat po určitou zákonem stanovenou dobu (za účelem provedení identifikačních úkonů, sepsání žádosti o azyl, lékařského vyšetření apod.). Přijímací střediska se nacházejí v obci Zastávka, okres Brno – venkov, a na Letišti Václava Havla Praha, Ruzyně. Po provedení prvotních úkonů je žadatel přemístěn do pobytového střediska, nebo se na základě schválené žádosti může ubytovat v soukromí. Pobytová střediska slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby nabytí právní moci rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany, případně do dne rozhodnutí soudu, pokud žadatel podal žalobu nebo kasační stížnost a ta má odkladný účinek. Pobytová střediska se nacházejí v obcích Havířov, okres Karviná, a Kostelec nad Orlicí, okres Rychnov nad Kněžnou. Cizinci mohou požádat o mezinárodní ochranu i v záchytných zařízeních pro cizince v Bělé pod Bezdězem, okres Mladá Boleslav, ve Vyšních Lhotách a v Drahonicích. Nebo, jsou-li umístěni ve zdravotnickém nebo vězeňském zařízení a jejich pohyb je tak omezen, mohou požádat o udělení mezinárodní ochrany písemně. Integrační azylové středisko slouží k přechodnému ubytování cizinců, kterým byla udělena mezinárodní ochrana. Integrační azylová střediska se nacházejí v Brně, okres Brno-město; v České Lípě, okres Česká Lípa; v Jaroměři, okres Náchod; a v Ústí nad Labem - Předlicích, okres Ústí nad Labem.

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 2-1. Řízení o mezinárodní ochraně

Údaje o počtech rozhodnutí zahrnují všechna rozhodnutí, tedy i rozhodnutí vydaná v případech nezletilých účastníků řízení, jejichž jménem podává žádost o mezinárodní ochranu jejich zákonný zástupce. Celkový počet rozhodnutí není prostým součtem druhů rozhodnutí uvedených v tabulce, ale zahrnuje ještě další typy rozhodnutí (např. rozhodnutí o odnětí mezinárodní ochrany), kterých je ale v celkovém srovnání minimum.

Tabulka 2-2. Řízení o žalobách s odkladným účinkem ve věci mezinárodní ochrany u krajských soudů

Od 1. 1. 2003 mohou žadatelé o mezinárodní ochranu podat žalobu k příslušnému krajskému soudu (podle místa pobytu žadatele v době podání žaloby). Obdrží-li žadatel o mezinárodní ochranu negativní rozhodnutí krajského soudu, přestává být (po nabytí právní moci rozhodnutí) žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Proti rozhodnutí krajského soudu může cizinec podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Při splnění zákonných podmínek mu může být vydáno potvrzení o strpění pobytu na území České republiky po dobu soudního řízení o kasační stížnosti.

Tabulka 2-3. Průběh řízení o kasačních stížnostech u Nejvyššího správního soudu

Počtem cizinců s kasační stížností se rozumí počet cizinců, o jejichž kasačních stížnostech nebylo dosud rozhodnuto.

Tabulka 2-5. Nově podané žádosti o mezinárodní ochranu podle místa podání

Pod pojmem azylová zařízení se rozumí přijímací, pobytová a integrační střediska. Ostatními místy pobytu jsou pak míněny nemocnice, věznice, zařízení pro zajištění cizinců apod.

Tabulka 2-10. Udělená státní občanství ČR azylantům

Podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v případě získání státního občanství azyl zaniká. Sloupce za roky 2000 až 2015 ukazují počty osob, kterým azyl zanikl z důvodu získání státního občanství.

Tabulka 2-11. a 2-12. Doplnková ochrana

Podle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, se doplňková ochrana udělí cizinci, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu, ale v jehož případě jsou důvodné obavy z navrácení do země původu, kde by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy.

* * * * *

V roce 2015 bylo evidováno celkem 1 525 žádostí o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Oproti roku 2014 (1 156) tak pokračoval rostoucí trend v počtu podávaných žádostí, který byl nastartován v roce 2014. Oproti roku 2014 se v roce 2015 poněkud snížil podíl žadatelů pocházejících z evropských zemí, a to z 56,1 % na 53,9 %. Zastoupení žadatelů z asijského kontinentu naopak mírně vzrostlo, na 30,5 % (z 29,3 % v roce 2014). Podíl žadatelů z afrických zemí dosahoval v roce 2015 5,2 %, tzn. že meziročně poklesl o 2,3 procentní body. Naopak viditelně vzrostla skupina žadatelů ze zemí amerického kontinentu, a to ze 4 % evidovaných v roce 2014 na 8,5 % v roce 2015.

Žadatelé o mezinárodní ochranu pocházeli v roce 2015 celkem z 54 zemí světa. Spektrum zdrojových států se tak o něco zúžilo (z 58 zemí v roce 2014). Nejvíce žádostí bylo přijato od státních příslušníků Ukrajiny, a to celkem 694 žádostí. Dále následovali občané Sýrské arabské republiky se 135 žádostmi, občané Kuby (128) a Vietnamu (80).

Ministerstvo vnitra předalo v roce 2015 v řízení o udělení mezinárodní ochrany celkem 2 910 rozhodnutí, z toho v 470 případech byla Ministerstvem vnitra přiznána mezinárodní ochrana ve formě azylu či doplňkové ochrany. Formou azylu byla mezinárodní ochrana v roce 2015 udělena celkem u 71 případů, což bylo o 11 méně než v předchozím roce. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Sýrie. Doplnková ochrana byla udělena v 399 případech, nejčastěji občanům Ukrajiny, Sýrie a Kuby. Počet případů udělení doplňkové ochrany se meziročně viditelně zvýšil (o 104).

Ke krajským soudům bylo v roce 2015 podáno 384 žalob proti rozhodnutí Ministerstva vnitra. Rozhodnutí Ministerstva vnitra (zamítnutí, odmítnutí žaloby) bylo potvrzeno ve 218 případech. K novému projednání v první instanci (OAMP) bylo vráceno celkem 36 žalob. K Nejvyššímu správnímu soudu v Brně bylo v roce 2015 podáno celkem 211 kasačních stížností. Nejvyšším správním soudem pak bylo vydáno 217 rozhodnutí. U 173 případů došlo k negativnímu rozhodnutí (odmítnutí stížnosti, zamítnutí kasační stížnosti). K novému projednání u krajských soudů byla věc vrácena ve 21 případech a v dalších 14 případech byla stížnost vrácena zpět k projednání na Ministerstvu vnitra (OAMP).